

การเมืองของการต่อสู้นโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563

The Politics of Struggling for The Free Cannabis Policy in Thailand
from B.E. 2560 - 2563

นุชนาท จิรวินาส¹
Nuchanart Jiraviphas

Received: October 14, 2021 Revised: October 16, 2021 Accepted: January 23, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะของการต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย และตัวแสดงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองในการต่อสู้เกี่ยวกับนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของตัวแสดงภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวกับนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสารและกระบวนการสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ โดยนำเอาแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง แนวคิดทฤษฎีการระดมทรัพยากร แนวคิดทฤษฎีการตลาดทางการเมือง แนวคิดทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ และแนวคิดทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์เป็นกรอบในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า จากการที่กัญชาถูกจัดให้เป็นยาเสพติดให้โทษมาอย่างยาวนานส่งผลให้ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมมีทัศนคติและมุมมองที่มีต่อกัญชาในแง่ลบมากกว่าแง่บวก จนกระทั่งกระแสความสนใจกัญชากลับมาอีกครั้งเมื่อมีผลวิจัยทั้งในและต่างประเทศรองรับสารสำคัญที่มีต่อกัญชา จึงเป็นที่มาของการต่อสู้ผลักดันเพื่อกัญชาเสรีซึ่งประกอบไปด้วยทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน โดยลักษณะของการต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2560 มีความแตกต่างจากอเมริกาเหนือ ยุโรป และภูมิภาคอื่นด้วยการใช้ดนตรีและแฟชั่นที่สื่อถึงกัญชาเป็นหลัก ต่อมา

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต (การเมือง) คณะรัฐศาสตร์

การผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายโดยมีสาระสำคัญเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ ซึ่งการศึกษาวินิจฉัยยังไม่อนุญาตให้ใช้เพื่อการสันหนนาการ ทั้งนี้ นโยบายกัญชาเสรีได้ถูกนำไปใช้เป็นนโยบายหาเสียงในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2562 ของพรรคการเมือง จนกระทั่งประสบความสำเร็จทางการเมือง สรุป การต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยประกอบไปด้วยฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายที่คัดค้าน และก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคการเมือง

คำสำคัญ (Keywords): การเมืองของนโยบาย การต่อสู้ นโยบายกัญชาเสรี

Abstract

In this research article, the researcher has objectives to study the characteristics of the struggling of free cannabis policy in Thailand, and actors together with political stakeholders in the said struggling including political interactions of private actors and government agencies regarding the free cannabis policy in Thailand from B.E. 2560 - 2563. By using a qualitative research method, the researcher conducted a documentary research, and an in-depth interview in which they were used for data analysis. The political opportunity structure, resource mobilization, political marketing, public choice, and interest group theories are sketched as a framework for this research.

The findings revealed that as cannabis has been classified as a narcotic substance for a long time, most people in society have developed a negative view on cannabis. Cannabis turned into a spotlight again when there was an information from research supporting an important substance in cannabis. This incident became a fight between those proponents and opponents for free cannabis policy in Thailand. Before B.E. 2560, there were differences among North America, Europe, and other regions in the use of music and fashion to relate to cannabis. Subsequently, there was a push for significant amendments to the law for medical use while the recreational purpose was still not permitted. The liberal cannabis policy was used as a political campaign during B.E. 2562. This attempt became successful and created interactions among public, private, civil society, and political sectors.

Keywords: Politics of policy, Struggling, Free Cannabis Policy

บทนำ (Introduction)

วิวัฒนาการของสังคมล้วนเกี่ยวข้องกับอำนาจ การต่อสู้ช่วงชิง แ่งแย่ง แข่งขันด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดระเบียบของสังคม ที่มาของอำนาจในการจัดระเบียบทางสังคมจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นเด่นชัดที่สุดว่าจะสนองประโยชน์สุขของใคร Harold Lasswell (1936) ชี้ให้เห็นถึงมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการกระจายคุณค่าทางสังคมว่าขึ้นอยู่กับอำนาจที่มีจุดเน้นที่สำคัญอยู่ที่พลังของอำนาจ และเป้าหมายของอำนาจ ซึ่งอำนาจที่ต้องการนั้นเป็นผลมาจากความสามารถในการมีส่วนร่วมและในการตัดสินใจ อำนาจทางการเมืองจึงเป็นความสามารถในการสร้างผลกระทบที่ตั้งใจไว้กับผู้อื่นในทางการเมืองที่ว่า “ใคร ได้อะไร เมื่อไหร่ อย่างไร” ซึ่งในทัศนะของเขานั้นมองว่าชนชั้นสูงเป็นผู้ถืออำนาจหลัก

กัญชาจัดเป็นสมุนไพรที่มีการใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายในประเทศไทยในประวัติศาสตร์ตำราการแพทย์แผนไทยและเภสัชตำราทางการแพทย์ที่มีส่วนประกอบของกัญชาถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพชนในอดีตที่ได้สะสมองค์ความรู้ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การใช้กัญชาทางการแพทย์ไทยสืบทอดมาจากสมัยอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยรัชกาลที่ 1 ปี พ.ศ. 2325 การแพทย์แผนโบราณ หรือการแพทย์แผนไทยเป็นที่นิยมแพร่หลายต่อเนื่องกันมาอย่างยาวนาน ในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จารึกตำรายาไว้บนแผ่นหินอ่อนตามผนังโบสถ์และศาลาภายในบริเวณวัด มีตำราบอกสมุฏฐานของโรค และวิธีบำบัดรักษา รวมถึงให้มีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านสมุนไพรแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อใช้ในการรักษาตนเอง (Cannabis Bill, 2021)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2371 ซึ่งเป็นปีที่ 5 ของรัชสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งเป็นปีแรกที่มีการแพทย์แผนตะวันตกเริ่มเข้ามา มีบทบาทสำคัญทางการแพทย์สาธารณสุขในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2450 มีการจัดพิมพ์ตำราเวชศาสตร์วรรณ และตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ซึ่งถือเป็นตำรายาแห่งชาติฉบับแรก และในสมัยรัชกาลที่ 6 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2459 สมเด็จพระบรมวงศ์เธอกรมพระยาชัยนาทนเรนทร ทรงยกเลิกการเรียนการสอนวิชาการแพทย์แผนไทย เนื่องจากความรู้ในศาสตร์นี้ไม่เข้ากันกับวิชาการแพทย์แผนปัจจุบัน และขาดแคลนครูผู้สอน หลังจากนั้นกัญชาจึงค่อย ๆ เลือนหายไปจากศาสตร์ทางการแพทย์ก่อนที่กัญชาจะถูกห้ามใช้ ในปี พ.ศ. 2477 ซึ่งผู้ใช้กัญชาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานในการใช้เป็นยาคลายกล้ามเนื้อ และยังมีรายงานว่าใช้เพื่อบรรเทาการเจ็บครรภ์ของหญิง Humble Haze (2021) และชาวบ้านทั่วไปก็

รับทราบว่ามีการใช้กัญชาเป็นส่วนประกอบอาหาร มีการสูบเพื่อสันทนาการ ก่อนที่จะมีการออกกฎหมายที่จัดให้กัญชาเป็นพืชต้องห้าม

ด้วยสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยในการปลูกกัญชาในประเทศไทยทำให้กัญชาสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี จึงเป็นที่นิยมเพาะปลูกกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดสกลนคร นครพนม ร้อยเอ็ด และจังหวัดใกล้เคียงภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดชลบุรี นครปฐม กาญจนบุรี และเพชรบุรี ส่วนภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย สุโขทัย ตาก และจังหวัดใกล้เคียง โดยส่วนใหญ่จะเลือกทำเลในการเพาะปลูกกัญชาตามบริเวณเชิงเขา ป่า ริมห้วย กลางไร่อ้อย ไร่มันสำปะหลัง ไร่ฝ้าย และปลูกผสมกับไร่ข้าว ไร่มัน (เชิดชู อริยศรีวัฒนา, 2564)

ต่อมามีการกำหนดโทษของกัญชาและออกเป็นกฎหมายเรื่องกัญชา พ.ศ. 2468 โดยมีการบัญญัติให้กัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษเป็นครั้งแรกโดยมีสาระสำคัญในการห้ามการปลูกกัญชาอย่างเคร่งครัด ในเนื้อหาของกฎหมายนั้นมีการระบุบทลงโทษของผู้ฝ่าฝืนไว้ด้วย และต่อมาในพระราชบัญญัติกัญชา พ.ศ. 2477 มีสาระสำคัญในการห้ามการปลูกกัญชาอย่างเคร่งครัด ซึ่งในเนื้อหาของกฎหมายมีการระบุบทลงโทษของผู้ฝ่าฝืน จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้กัญชากลับเข้าสู่วงจรตลาดมืดอีกครั้ง หากเรามองรอบด้านในการเปรียบเทียบทุกสรรพสิ่งในโลกที่เปรียบเสมือนที่มีสองด้าน นั่นคือกัญชาสามารถเป็นได้ทั้ง 2 ด้าน คือ ทั้งด้านบวกและด้านลบ

สำหรับด้านบวกกัญชาสามารถเป็นธุรกิจสร้างรายได้จากทั้งยา และเวชภัณฑ์ รวมถึงผลิตภัณฑ์จากกัญชา การเก็บรายได้ภาษีจากร้านค้า เงินรายได้จากการขออนุญาตเพื่อการทำการค้าเกี่ยวกับสมุนไพรขององค์กรต่างประเทศ การเพิ่มอัตราการจ้างงานทั้งภาคธุรกิจและภาคเกษตร การประหยัดงบประมาณของภาครัฐในการจับกุมผู้กระทำความผิดต่อการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน และการครอบครองกัญชาที่ผิดกฎหมาย ในด้านบวกของกัญชานั้นทำให้เกิดกระแสการหมุนเวียนของเม็ดเงินในระบบปกติ สามารถสร้างเม็ดเงินมูลค่ามหาศาล

ส่วนในด้านลบของกัญชา ได้แก่ ปัญหายาเสพติด การหลีกเลียงภาษี การผันกัญชาและมีความเป็นไปได้สูงที่กัญชาจะกลับเข้าสู่ตลาดมืด ปัญหาการใช้กัญชาในเด็กและเยาวชน ผลกระทบทางด้านสุขภาพหากใช้อย่างผิดวิธี อุบัติเหตุบนท้องถนน รวมไปถึงปัญหาเรื่องพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมในสังคม (Salomon-Sautel, Sakai, Thurstone, Corley, and Hopfer, 2012) สำหรับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมยาเสพติดที่มีผลผูกพันกับประเทศประเทศไทยที่องค์การสันนิบาตชาติและองค์การสหประชาชาติประกาศใช้มีหลายฉบับ ในมิติด้านความร่วมมือระหว่างประเทศสำหรับประเทศไทยนั้นได้เข้าร่วมเป็นรัฐภาคี ประกอบไปด้วย

1. อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (The Single Convention on Narcotic Drugs 1961) (United Nations Office on Drugs and Crime, 1961) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 (The 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs 1961) (United Nations Office on Drugs and Crime, 1972) มีเนื้อหาในการควบคุมและจำกัดการใช้ยาเสพติดให้โทษเพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น มีการกำหนดรายชื่อสารที่จะต้องควบคุม มีมาตรการบังคับให้สมาชิกออกกฎหมายควบคุมยาเสพติด ให้มีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotics Control Board : INCB) และกำหนดให้ประเทศภาคีรายงานปริมาณการใช้ยาเสพติดต่อ INCB

2. อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 (The Convention on Psychotropic Substances 1971) (United Nations Office on Drugs and Crime, 1971) สาระสำคัญของอนุสัญญาฉบับนี้มุ่งเน้นการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทสำหรับใช้ทางการแพทย์ และทางวิทยาศาสตร์ มีการกำหนดรายชื่อสารที่จะต้องควบคุม กำหนดมาตรการบังคับให้มีการออกกฎหมายภายในประเทศ การร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์รวมถึงการมอบให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ INCB เป็นองค์กรในการควบคุมการผลิต การนำเข้ายาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น

3. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988) (United Nations Office on Drugs and Crime, 1988) มีสาระสำคัญในการกำหนดให้รัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้หลักการที่สำคัญ ดังนี้

(1) ความผิดและการลงโทษ (Offences and Sanction) ซึ่งได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดครอบคลุมกิจกรรมทุกประเภท และจะต้องได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงเหมาะสมกับฐานความผิด

(2) การริบทรัพย์ผู้ค้ายาเสพติด (Forfeiture of the Process of Illicit Trafficking) เป็นมาตรการซึ่งกำหนดให้มีการสืบเสาะ ติดตาม อายัด ยึดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด ทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง และทรัพย์สินที่มีใช้ได้มาจากการกระทำความผิดแต่มีมูลค่าเทียบเท่า เนื่องจากมีการแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด รวมถึงการริบอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ หรือเจตนาที่จะใช้ในการผลิตหรือการลักลอบค้า

ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ในการริบทรัพย์นี้อนุสัญญาได้กำหนดให้มีการร่วมมือกันเพื่อสามารถริบทรัพย์สินค้าของต่างประเทศ หรือคำพิพากษาต่างประเทศเป็นมาตรการใหม่ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศาล (Judicial assistance) หรือการยอมรับหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย

(3) การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance) ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านพยานหลักฐานระหว่างประเทศเพื่อให้มีผลในการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งมาตรการนี้อาจทำได้ทั้งในลักษณะของความตกลงทวิภาคี (Bilateral) หรือพหุภาคี (Multilateral) สาระสำคัญของอนุสัญญานี้ มีข้อกำหนด 34 ข้อ ที่สำคัญ ได้แก่ การยึดทรัพย์สินค้านักค้ายาเสพติด การให้ความร่วมมือทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสกัดกั้น การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล การสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด การควบคุมการส่งผ่านยาเสพติด เป็นต้น ถึงแม้ว่าในอดีตกัญชาจะเคยถูกพิจารณาให้จัดอยู่ในหมวดหมู่ยาเสพติดให้โทษตามข้อตกลงระหว่างประเทศ แต่ทว่าในปัจจุบันมีหลายประเทศทั่วโลก อนุญาตให้มีการใช้กัญชาอย่างถูกกฎหมาย บางประเทศสามารถใช้ได้ในทางสันตนาการ อีกทั้งยังมีการอนุญาตให้จำหน่าย เคลื่อนย้าย เพาะปลูก และเก็บเกี่ยวกัญชาได้อย่างถูกกฎหมาย การอนุญาตให้มีการใช้กัญชาในแต่ละประเทศมีรายละเอียดของระเบียบ ข้อบังคับที่แตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ และกฎหมายสูงสุดของประเทศนั้น ๆ (กอบกุล จันทวโร, 2544)

สำหรับประเทศไทยการต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีมีจุดเริ่มต้นมาจากการปฏิวัติของขบวนการนักศึกษา หรือ “ขบวนการฮิปปี” ซึ่งเป็นขบวนการต่อสู้ที่แสดงออกถึงความไม่พอใจต่อรัฐบาลไทย และประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้ก่อตั้งขบวนการ “เพียงชีวิต” หรือ “เพื่อชีวิต” ซึ่งการต่อสู้ในช่วงนี้มีการใช้ดนตรีและแฟชั่นเป็นหลัก ต่อมาในช่วงปี 2561 ประเทศไทยมีการผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษโดยเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 โดยมีสาระสำคัญเพื่อการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และการศึกษาวิจัย (พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ, 2564) ในช่วงของการเลือกตั้ง มีนาคม 2562 พรรคการเมืองได้นำนโยบายกัญชาเสรีมาใช้ในการหาเสียงจนประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งจากการที่หลายประเทศเริ่มมีการปลดล็อกกัญชาให้สามารถใช้ได้อย่างถูกกฎหมาย รวมถึงการค้นพบคุณประโยชน์ของสารสำคัญที่มีอยู่ในกัญชาทำให้ทัศนคติและมุมมองที่มีต่อกัญชาเปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกมากขึ้น อันนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการเมือง ที่ประกอบไปด้วยทั้งฝ่ายที่สนับสนุน และฝ่ายที่คัดค้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษา (1) ลักษณะของการต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 (2) ตัวแสดงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองในการต่อสู้เกี่ยวกับนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 (3) ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของตัวแสดงเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563

ขอบเขตการวิจัย (Research Extent)

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองของการต่อสู้นโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560-2563 โดยมุ่งพิจารณาถึงรูปแบบของกลุ่มหรือขบวนการในการต่อสู้ ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรี รวมไปถึงรูปแบบทางการเมืองในการต่อสู้ และปฏิสัมพันธ์ของตัวแสดงสำคัญทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายกัญชาในประเทศไทย ซึ่งการศึกษาเฉพาะการเมืองของการต่อสู้นโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 เป็นช่วงที่การต่อสู้ และการเคลื่อนไหว มีการขยายตัวอย่างชัดเจนจากการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งลักษณะของการต่อสู้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงแรกเป็นช่วงก่อนปี พ.ศ. 2560

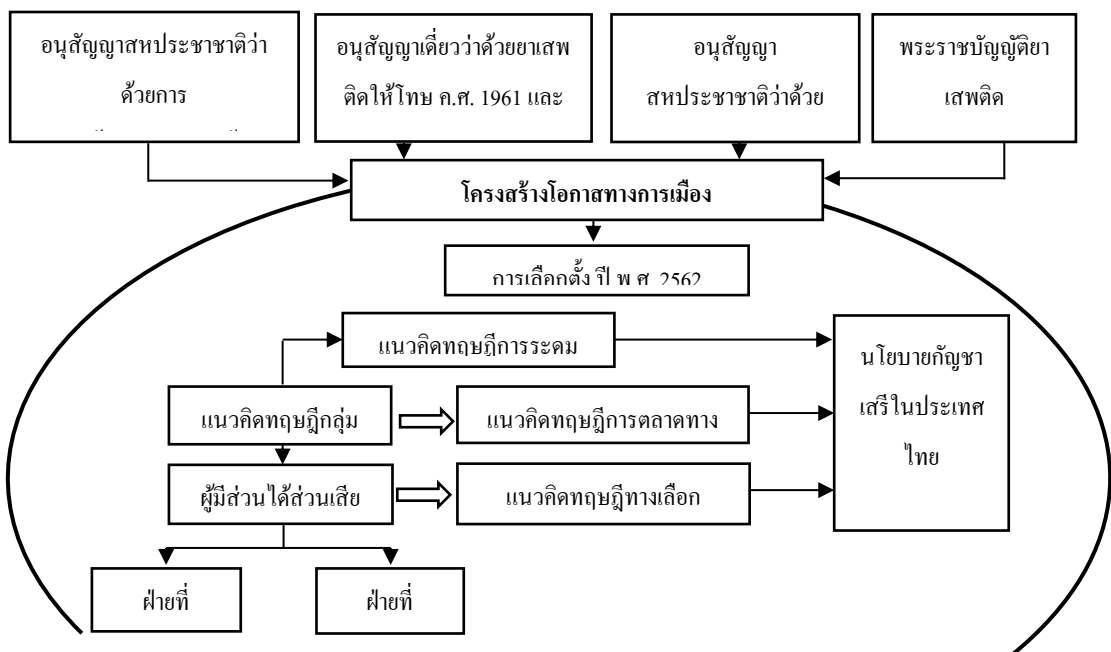
ช่วงที่สองระหว่างปี พ.ศ. 2560-2561

ช่วงที่สามระหว่างปี พ.ศ. 2562-2563

โดยทั้งสามช่วงเวลาเป็นช่วงเวลาสำคัญทำให้เห็นบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เกี่ยวข้องกับกัญชาเสรี และยังเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ทำให้เกิดนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยนั้นได้ก่อตัวขึ้นให้เห็นชัดเจน และในช่วงเวลาดังกล่าวเริ่มปรากฏให้เห็นตัวแสดงสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองในการต่อสู้เกี่ยวกับนโยบายกัญชาเสรี และยังเป็นช่วงเวลา ที่ปรากฏให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของตัวแสดงภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งศึกษาผ่านแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมือง แนวคิดทฤษฎีการระดมทรัพยากร แนวคิดทฤษฎีการตลาดทางการเมือง แนวคิดทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Relating Research and Studies)

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของการต่อสู้นโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 - 2563 ออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 9 ท่าน ประกอบไปด้วย (1) ภาครัฐ จำนวน 2 ท่าน (2) ภาคเอกชน จำนวน 3 ท่าน (3) ภาคประชาสังคม จำนวน 2 ท่าน และ (4) ภาคการเมือง จำนวน 2 ท่าน
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ร่วมกับกระบวนการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 9 ท่าน โดยใช้คำถามการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Open-end)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง ลักษณะของการต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีในช่วงแรก (ก่อนปี พ.ศ. 2560) ผลการวิจัยพบว่า มีจุดเริ่มต้นมาจากการปฏิวัติในปี ค.ศ. 1960 ของขบวนการนักศึกษา หรือที่เรียกกันว่า “ขบวนการฮิปปี้” ซึ่งเป็นขบวนการต่อสู้และแสดงออกถึงความไม่พอใจอย่างมาก ต่อรัฐบาลไทยและประเทศสหรัฐอเมริกาที่นำพาประเทศไทยให้ไปมีส่วนเกี่ยวข้องทางการทหารใน สงครามเวียดนาม การต่อสู้เคลื่อนไหวของกลุ่มฮิปปี้เป็นจุดเริ่มต้นของการต่อสู้เพื่อกัญชาในประเทศไทยซึ่งมีความแตกต่างจากอเมริกาเหนือยุโรปและภูมิภาคอื่นตรงที่จุดเริ่มต้นของการเรียกร้องเพื่อ กัญชาในไทยใช้ดนตรีและแฟชั่นเป็นหลัก “ขบวนการฮิปปี้” ในประเทศไทย ได้แก่ ขบวนการ “เพียงชีวิต” หรือ “เพื่อชีวิต” วงดนตรีที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมากในขบวนการเพียงชีวิต คือ วงคาราบาว และมาลีฮวนน่า ซึ่งมีบทเพลงเกี่ยวกับ “กระท่อม กัญชา” จัดเป็นเพลงร็อคไทยคลาสสิก ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก การต่อสู้ผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายโดยมีการเสนอต่อสภานิติ บัญญัติแห่งชาติ (สนช.) และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 โดยมีสาระสำคัญเพื่อการ ใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ การศึกษาวิจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับแนวคิดโครงสร้างโอกาสทาง การเมืองที่ว่าโครงสร้างโอกาสทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยหลักด้านโอกาสที่ส่งผลสะท้อนไปยังด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตัวแสดงสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมืองในการต่อสู้เกี่ยวกับนโยบายกัญชาเสรีใน ประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 - 2563 ประกอบไปด้วยฝ่ายที่สนับสนุน และฝ่ายที่คัดค้าน ซึ่ง ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการเมือง ซึ่งแต่ละฝ่ายนั้นมีเหตุผล และความเชื่อที่แตกต่างกันไป โดยมีจุดที่น่าสนใจในประเด็นของเรื่องผลประโยชน์ที่มีต่อนโยบาย กัญชาเสรี กล่าวคือฝ่ายที่จะได้รับประโยชน์จากกัญชาเสรีนี้จะให้การสนับสนุนเพื่อให้ได้มาซึ่งการใช้ ประโยชน์ของกัญชา ส่วนฝ่ายที่จะเสียประโยชน์ หรือฝ่ายที่กังวลถึงผลกระทบเกี่ยวกับกัญชานั้นก็ จะมีแนวทางที่ไม่สนับสนุน

ปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองของตัวแสดงภาคเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับนโยบาย กัญชาเสรีในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2563 เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐ ในด้านนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การใช้อำนาจรัฐในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สำหรับการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐในด้านของนโยบาย ได้แก่ การกำหนดให้นโยบายกัญชา สามารถใช้ประโยชน์ได้ในมิติทางการแพทย์ รวมไปถึงการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจภายในขอบเขต ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวนี้ถือเป็นการใช้อำนาจโดยตรงของรัฐ เมื่อมีการ ประกาศใช้เป็นกฎหมายจึงมีสภาพบังคับใช้กับทุกกลุ่มคน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับ

นโยบายมาปฏิบัติให้สำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งการประสานความร่วมมือ การสนับสนุนส่งเสริมภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง ภาคเอกชน ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังมีอำนาจตามกฎหมายในการลงโทษ หรือจับกุมผู้กระทำความผิดอีกด้วย สำหรับนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยนั้นเป็นเพียงเสรีทางการแพทย์ และมีการเปิดโอกาสให้มีการนำประโยชน์ของกัญชาใช้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย จึงกล่าวได้ว่ากัญชาเสรีในประเทศไทยนั้นเป็นไปในลักษณะกึ่งเสรีเท่านั้นยังไม่ถือว่าเป็นเสรีแบบเต็มรูปแบบ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น การห้ามใช้เพื่อการสันตนาการ ผู้ไม่ได้รับอนุญาตยังไม่สามารถปลูกได้ นอกเหนือจากขอบเขตด้านนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่ากัน กล่าวคือ รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการบริหารประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี

ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบผสมที่รัฐและเอกชนมีบทบาทร่วมกัน แต่การใช้อำนาจรัฐในมิติทางเศรษฐกิจนั้นขึ้นอยู่กับว่ารัฐ หรือรัฐบาลจะเลือกใช้ระบบเศรษฐกิจแบบใด และเป็นไปเพื่อจุดมุ่งหมายอะไรในทางเศรษฐกิจ ในบางสถานการณ์รัฐบาลอาจเข้าไปแทรกแซงการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจของเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาทางเศรษฐกิจได้อย่างหนึ่งก็ได้ หรือในบางกรณีรัฐอาจจำเป็นต้องทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจด้วยตนเองเพื่อประโยชน์สาธารณะก็ได้ การใช้ระบบเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการทำหน้าที่ของรัฐให้ได้ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เรียกว่าการทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วยการทำหน้าที่ การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของสังคม การกระจายรายได้และความมั่งคั่งทางสังคม การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และหน้าที่ทางเศรษฐกิจอื่น ในการส่งเสริมทางเศรษฐกิจ ส่วนการใช้อำนาจของรัฐในมิติทางวัฒนธรรมนั้นเป็นไปในลักษณะการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งแต่ละภูมิภาคจะมีการใช้ประโยชน์จากกัญชาที่หลากหลาย เช่น ทางภาคเหนือกลุ่มชาวม้งนิยมใช้เส้นใยกัญชง กัญชา มาทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม และใช้เป็นเครื่องประดับ เนื่องจากเส้นใยกัญชง กัญชา จะมีลักษณะเฉพาะที่มีความเหนียวของเส้นใย สวมใส่สบาย และในภาคกลางจะนิยมนำกัญชามาใช้เป็นส่วนประกอบเพื่อเพิ่มความกลมกล่อมของอาหาร เช่น ก๋วยเตี๋ยวเรือ การช่วยเหลือสนับสนุนจากภาครัฐเป็นไปในรูปแบบการช่วยในการหาช่องทางตลาดใหม่ ๆ การส่งเสริมผลักดันให้มีการคิดต่อยอดนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ บริการเกี่ยวกับกัญชา รวมไปถึงการส่งเสริมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเกี่ยวกับกัญชาที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในประเทศไทย ทั้งนี้ การพิจารณาผ่อนคลายการใช้กัญชาในประเทศไทยเป็นไปในลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป

สำหรับประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ได้แก่ ประเด็นทางด้านความร่วมมือของสังคมไทย การมีระเบียบวินัยในการใช้กฎหมาย การควบคุมดูแลจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทั้งการปลูก การผลิต การจำหน่าย การกำหนดกลุ่มและปริมาณที่เหมาะสมของผู้ใช้กัญชา

ปัจจุบันรัฐบาลการดำเนินนโยบายกัญชาเสรีแบบต่อเนื่อง แต่ยังมีข้ออุปสรรคในด้านกฎหมายอนุสัญญายาเสพติดระหว่างประเทศที่ไทยได้เคยลงนามไว้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมีความมุ่งหวังที่จะผลักดันกัญชาเสรีให้เป็นพืชที่สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ และคาดว่าประชาชนจะสามารถปลูกกัญชาไว้ใช้ประโยชน์ได้ภายในปี พ.ศ. 2567 โดยอยู่ภายใต้การควบคุม และมีข้อจำกัดภายใต้กฎหมาย เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชน รวมไปถึงผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสังคม นอกจากนี้แนวโน้มของนโยบายกัญชาเสรีในประเทศไทยนั้น ยังมีไปในลักษณะเพื่อเป็นการส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งการสร้างรายได้จากการต่อยอดผลิตภัณฑ์กัญชา การต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเชิงพาณิชย์รวมถึงอุตสาหกรรมกัญชา รวมไปถึงธุรกิจทางการศึกษาเกี่ยวกับกัญชา

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากการวิจัยพบว่า กัญชาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตผู้คนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตโดยมีการใช้ประโยชน์จากกัญชาทั้งทางการแพทย์แผนไทย การใช้ในการปรุงอาหาร การใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การใช้ประโยชน์ทางเส้นใย และการใช้เพื่อบรรเทาอาการเจ็บป่วยจากการทำงานหนักของกลุ่มแรงงาน ซึ่งกัญชาไทยยังเคยเป็นพืชที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในยุคของสงครามเวียดนาม และเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย จนกระทั่งกัญชาได้ค่อย ๆ เลื่อนหายไปจากการประกาศสงครามยาเสพติด และจากการเข้าร่วมสนธิสัญญาเกี่ยวกับยาเสพติดระหว่างประเทศเพื่อแลกกับการสนับสนุนจากต่างประเทศในด้านการเงินและการสนับสนุนความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ จนกระทั่งได้เกิดกระแสเรียกร้องให้กัญชาสามารถใช้ในทางการแพทย์ได้อย่างถูกกฎหมายในประเทศไทย ซึ่งในเวลาต่อมากัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ได้กลายเป็นหนึ่งนโยบายในการลดความเสี่ยงจากพหุภุมิใจไทยในปี พ.ศ. 2562 และได้เสียงตอบรับอย่างมากมาย จนทำให้พรรคได้ที่นั่งในสภาถึง 51 ที่นั่ง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตลาดทางการเมืองของ Stephan C. Henneberg (2007) ได้อธิบายไว้ว่า องค์กรทางการเมืองได้นำเอาแนวคิดและเทคนิคทางการตลาดขององค์กรธุรกิจเข้ามาประยุกต์ใช้ในการค้นหาความต้องการของประชาชนพร้อมกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งการสื่อสารเพื่อนำเสนอนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมือง โดยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่ของการ

แก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้ประโยชน์จากสัญญาได้ และเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของทัศนคติของผู้คนในสังคมไทยทั้งกลุ่มผู้ให้การสนับสนุน และกลุ่มผู้คัดค้าน

การต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีนี้มีความสอดคล้องภายใต้เงื่อนไขของโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่มีความสอดคล้องกับบริบททางการเมืองและบริบททางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงที่มีความแตกต่างกันไปแต่ละช่วงเวลา หากโครงสร้างโอกาสทางการเมืองเปิดให้มีการต่อสู้ผลักดันเกี่ยวกับกัญชาเสรี จะสามารถทำการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จต่อไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างโอกาสทางการเมืองของประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552, หน้า 126-147) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า หากโครงสร้างโอกาสทางการเมืองเปิดโอกาสให้กระทำการต่อสู้ แต่ไม่มีทรัพยากรที่จะใช้ในการต่อสู้ผลักดัน การต่อสู้ดังกล่าวก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ทั้งโครงสร้างโอกาสทางการเมืองและการระดมทรัพยากรเป็นสิ่งจำเป็นในการต่อสู้ของกลุ่มด้วยเช่นกัน ขณะที่การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นกลุ่มที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเคลื่อนไหวทางสังคมนั้น เป็นชุดขององค์การที่มีการสนับสนุนสาเหตุที่คล้ายคลึงกันอยู่บนมิติของการเมืองที่มองขบวนการทางสังคมในฐานะการกระทำรวมหมู่ที่มีเหตุผล (Rational) และสอดคล้องกับทฤษฎีการระดมทรัพยากรของ Joe Foweraker (1995) ได้อธิบายถึงการกระทำรวมหมู่จากการคำนวณผลได้ผลเสียของการมีส่วนร่วมของปัจเจกชนเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ โดยพิจารณาว่าควรจะใช้กลยุทธ์ยุทธวิธีใดในการรวมหมู่ท่ามกลางโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่ดำรงอยู่ โดยมีผู้ประกอบการของขบวนการเคลื่อนไหวเป็นผู้ที่แปรเปลี่ยนความเดือดร้อนที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการประสานเป็นจุดประสงค์เดียวกันของขบวนการในการต่อสู้ผลักดันนโยบายกัญชา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Olson (1965) ที่ได้อธิบายถึงการกระทำแบบรวมหมู่ (Collective Action) ในการเข้าร่วมการต่อสู้ผลักดันเพื่อนโยบายกัญชาเสรีนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งในการเข้าร่วมการต่อสู้อยู่ 2 ประการ คือ เหตุกระตุ้นร่วม (Collective Incentives) และเหตุกระตุ้นสำหรับปัจเจก (Selective Incentive) ซึ่งจะประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของกลุ่มได้นั้นจะต้องมีเงื่อนไขที่เพียงพอ ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวก็คือเงื่อนไขด้านองค์การเคลื่อนไหวทางสังคม และกระบวนการระดมทรัพยากรซึ่งจะสามารถนำมาใช้ในการอธิบายถึงการเกิดขึ้นของกลุ่มที่ออกมาทำการเรียกร้องต่อสู้เพื่อนโยบายกัญชาเสรี

การนำเสนอทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาในแต่ละฝ่ายอาจมีแนวคิดที่เหมือนกัน แต่ก็มีเป้าหมายและวิธีการที่แตกต่างกัน การที่รัฐบาลประกาศให้กัญชาสามารถใช้ได้เสรีทางการแพทย์และประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสภาพร ปิ่นเจริญ (2544) สามารถอธิบายได้ว่ากัญชาเสรีนั้นเป็นนโยบายที่มีลักษณะตัวแบบทางเลือก

สาธารณะ (Public Choice) ที่ให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่ว่ากับพฤติกรรมการตัดสินใจ และในกิจการที่เป็นเรื่องส่วนรวมทั้งหลายจะไม่แตกต่างจากพฤติกรรมของคนแต่ละคน ซึ่งเหตุผล หมายถึงผลประโยชน์ จึงตัดสินใจเลือกและกระทำโดยมีการเปรียบเทียบว่าเป็นสภาพที่ไม่แตกต่างจากการแลกเปลี่ยนซื้อขายในระบบตลาด รัฐหรือรัฐบาลมีฐานะเป็นหน่วยผลิต (Firm) ในการผลิต นโยบายกัญชาเสรี และการบริการต่าง ๆ โดยผ่านพรรคการเมืองหรือนักการเมืองซึ่งเป็นผู้ประกอบการทางการเมืองทำหน้าที่เป็นฝ่ายอุปทาน (Supply) ในการผลิตสินค้าสาธารณะหรือนโยบาย ส่วนประชาชนเป็นกลุ่มคนอยู่ในฝ่ายอุปสงค์ (Demand) ในฐานะของผู้บริโภคนโยบายและบริการโดยผ่านการใช้สิทธิในการเลือกตั้งการชื้อนโยบายและบริการสาธารณะจากการเมืองและรัฐบาลผ่านการเลือกตั้งด้วยเหตุผล (Rational) สอดคล้องกับแนวคิดทางเลือกสาธารณะของ วรเดช จันทรร (2562) กล่าวว่า การแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด เป็นกระบวนการตัดสินใจกำหนดนโยบายในแบบการตัดสินใจเลือกสาธารณะ ซึ่งเป็นการหาจุดดุลยภาพ (Equilibrium) ระหว่างอุปสงค์จากฝ่ายประชาชน และอุปทานจากฝ่ายนักการเมืองและข้าราชการ นโยบายที่กำหนดออกมาจึงเกิดจากการตัดสินใจในรอบของเงื่อนไขของการสร้างค่านิยมในหมู่ประชาชนของนักการเมือง และการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองของประชาชน

แต่หากนโยบายกัญชาเสรีนี้ถูกกำหนดโดยชนชั้นนำ หรือกลุ่มทุน ที่มีผลมาจากการชี้้นำ แทรกแซง ใช้อิทธิพล บารมี ความเชื่อ ความไว้วางใจ ความศรัทธา ท้ายที่สุดแล้วการใช้อำนาจนี้เป็นอำนาจทางสังคมที่จะแทรกแซง หรือมีอิทธิพลเหนืออำนาจรัฐ (State Power) หรือราชการ เพราะคุณลักษณะพิเศษของชนชั้นนำ หรือกลุ่มทุนที่มีอยู่จำนวนไม่มากในสังคมการเมือง แต่มีอยู่เกือบทุกสังคม สอดคล้องกับแนวคิดกลุ่มผลประโยชน์ของ Wilson, James Q. (1973) ได้มีมุมมองเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ต่อองค์กรทางการเมืองว่า การที่กลุ่มหรือองค์กรทางการเมืองจะกระทำการใด ๆ นั้นขึ้นอยู่กับประเภทแรงจูงใจ ซึ่งได้แก่ แรงจูงใจด้านวัตถุ เช่น เงิน ของมีค่า หรือบริการต่าง ๆ และแรงจูงใจในทางที่จะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ภายในกลุ่ม ได้แก่ แรงจูงใจเกี่ยวกับสถานภาพของบุคคลที่จะได้รับ (Specific Solidary Incentive)

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรมีการแก้ไขปัญหาทางด้านโครงสร้างขององค์กรให้มีความทันสมัย ลดการทำงานที่ต้องมีระเบียบแบบแผน ข้อจำกัด ในด้านต่าง ๆ และควรมีการกระจายอำนาจ

2. ควรมีการบริหารจัดการนโยบายกัญชาเสรีให้มีความโปร่งใสขึ้น มีระบบ ระเบียบในการบริหารจัดการที่ง่ายขึ้น และทำให้มันไปไกลที่สุด ให้ประชาชนทุกคนได้ประโยชน์ และเข้าถึงโอกาสอย่างเท่าเทียม

3. ควรมีองค์กร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกัญชา (Cannabis agency) ที่เป็นองค์กรกัญชาแห่งชาติในประเทศไทย (National cannabis organization) ที่เป็นผู้อำนาจในการควบคุม ดูแล เกี่ยวกับกัญชาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นในการควบคุมในด้านการผลิต ส่งออก อุตสาหกรรม การซื้อขาย การออกใบอนุญาต การออกใบรับรอง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสินค้า บริการ การส่งออก ฯลฯ เป็นต้น

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ รวมไปถึงการใช้กัญชาอย่างถูกต้อง และถูกวิธี

5. ควรมีมาตรการในการควบคุม กำกับดูแลการใช้ การซื้อ การขายกัญชา อย่างเข้มงวด รัดกุม เพื่อให้เกิดปัญหาทางสังคมให้น้อยที่สุด

6. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาสายพันธุ์กัญชา รวมไปถึงผลิตภัณฑ์กัญชาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานตรงต่อความต้องการของตลาด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กอบกุล จันทวโร. (2544). **มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเลของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำ ความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534.** วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจิดชู อริยศรีวัฒนา. (2564). **กัญชาทางการแพทย์.** [Online]. Available URL: <http://www.wongkarnpat.com/viewpat.php?id=2972>, 2021 (October, 1).
- ประกาศ ปันตบแต่ง. (2552). **กรอบวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม.** เชียงใหม่: มูลนิธิไฮน์ริค เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
- พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ. (2564). **คำแนะนำการดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีการใช้กัญชาในประเทศไทย.** [Online]. Available URL: https://ncmc.moph.go.th/home/upload/web_download/tvmnq4534n44ccg8o8.pdf, 2021 (October, 1).
- วรเดช จันทรศร. (2562). **รัฐประศาสนศาสตร์: ศาสตร์และศิลป์ของการบริหารราชการแผ่นดิน.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิตากสินเพื่อการพัฒนา.
- สถาพร ปันเจริญ. (2544). “**ทางเลือกสาธารณะ (Public Choice): แนวทางการพัฒนาองค์การเพื่อการตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกและกลุ่มลูกค้าขององค์การ.**” **วารสาร มจร. วิชาการ** 5. 9: 91-98.
- Cannabis Bill. **History of Marijuana in Thailand** [Online], Available URL: <https://www.sawaweed.com/history-of-marijuana-in-thailand/>, 2020 (February, 6).
- Foweraker, Joe. (1995). **Theorizing social movements, critical studies on Latin America.** Vol. 1. Pluto: boulder Colorado.
- Harold Lasswell. (1936). **Politics: Who Gets What, When, How.** [Online]. Available URL: <https://www.britannica.com/biography/Harold-Lasswell#ref748748>, 2021 (October, 1).
- Humble Haz. (2021, March 23). **History of Cannabis in Thailand: The First Thai Pharmacopeia Contained Cannabis.** [Online]. Available : <https://humblehaze.com/2021/03/23/thai-pharmacopeia-cannabis/>, 2021 (October, 3).
- Olson, Mancur. (1965). **The Logic of Collective Action, Public Goods and the Theory of Groups.** Harvard University.

Salomonsen-Sautel, S. et al. (2012). “Medical marijuana use among adolescents in substance abuse treatment.” **Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry** 51, 7: 694-702.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (1961). **The Single Convention on Narcotic Drugs 1961** [Online], Available URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf, 2021 (September, 23).

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (1971). **The Convention on Psychotropic Substances 1971**. [Online], Available URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf, 2021 (September, 23).

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (1972). **The 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs 1961**. [Online], Available URL: https://www.unodc.org/documents/treaties/organized_crime/Drug%20Convention/Commentary_on_the_protocol_1961.pdf, 2021 (September, 23).

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (1988). **The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988**. [Online], Available URL: https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf, 2021 (September, 23).

Wilson, James Q. (1973). **Political Organizations**. New York: Basic Books.